

Číslo úkolu ČGS... zadej

Prováděcí projekt

PŘÍPRAVA METODIKY PRO VYHLÁŠENÍ APELAČNÍHO STUPNĚ VOC (VÍNA ORIGINALNÍ CERTIFIKACE)

Odpovědný řešitel: J. Nečas a kol.

Česká geologická služba/ Czech Geological Survey

Klárov 131/ 3, 118 21 Praha 1

Geologická 6, 152 00 Praha 5

Kostelní 26, 170 00 Praha 7

Leitnerova 22, 602 00 Brno

Dačického náměstí 11, 284 01 Kutná Hora

IČO 00025798, DIČ CZ 00025798

www.geology.cz

20. 09. 2023

Obsah

ČÍSLO ÚKOLU ČGS... ZADEJ	1
1. VYMEZENÍ PROJEKTU	3
1.1. ÚVOD	3
1.2. GEOLOGIE A VÍNO	4
2. HARMONOGRAM PRŮBĚHU PRACÍ	6
2.1. PŘÍPRAVNÁ FÁZE STUDIE PROVEDITELNOSTI (2023/2024)	6
2.2. PROJEKTOVÁ FÁZE	6
2.3. IMPLEMENTAČNÍ FÁZE	6
3. MODELOVÉ LOKALITY	7
3.1. LOKALIZACE MODELOVÝCH LOKALIT	7
3.2. NĚMČIČKY	8
3.3. PAVLOV	12
3.4. HAZMBURK	16
3.5. HNANICE	20
4. DEFINICE VOC V ZÁKONĚ	24
5. ZPŮSOB ŘEŠENÍ PROJEKTU A JEHO ZABEZPEČENÍ	27
6. ROZPOČET PROJEKTOVANÝCH PRACÍ - UPŘESNĚNÝ PRO ROK 2024 CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.	
7. POŽADAVKY NA LABORATOŘE ČGS A MIKROSONDU A NA ZAJIŠTĚNÍ REPRODUKČNÍCH PRACÍ V ROCE 2022..... CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.	
8. HARMONOGRAM PRACÍ V ROCE 2023..... CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.	
9. VÝSTUPY V ROCE 2022 CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.	
10. DATOVÉ ZDROJE CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.	
11. PERSONÁLNÍ ZAJIŠTĚNÍ PROJEKTOVÝCH PRACÍ PRO ROK 2022 CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.	

1. Vymezení projektu

- Název projektu: **PŘÍPRAVA METODIKY PRO VYHLÁŠENÍ APELAČNÍHO STUPNĚ VOC (VÍNA ORIGINALNÍ CERTIFIKACE)**
- Cíl projektovaných prací v roce 2022

1.1. Úvod

Současná problematika systému apelací vyhlášení apelačního stupně VOC nerozlišuje plošné zastoupení certifikovaných oblastí, a tím snižuje hodnotu samotného terroir která jsou značně nevyrovnaná a proměnlivá.

Terroir je souhrnný vliv zejména přírodních podmínek konkrétního místa na zde pěstované rostliny, kde vzniká jedinečný a nezaměnitelný zemědělský produkt. Jde svým způsobem o genius loci daného místa. Původně francouzský termín terroir se používá především ve vinařství, kde se jím rozumí místní geologické podloží, složení půdy, vlhkost, srážky, nadmořská výška, tradice a um vinaře, a to, jak se tento komplex vlivů promítne do charakteru určitého vína.

VOC vína dneska vznikají jak ve vinařských oblastech rozkládajících se na tisících hektarech (např. VOC Znojmo), stejně tak v rámci pár hektarů jedné viniční tratě (např. VOC Kraví hora), avšak v konečném důsledku je díky tomuto společnému zařazení na ně nahlíženo obdobně.

Evropská unie přiznává výrobě vína zvláštní status („produkt, který byl získán výhradně nebo částečně fermentací čerstvých hroznů, lisovaných či nikoli, anebo hroznového moštu“), který je daleko obsáhlejší než zákon o ochranných značkách (zákon EK č. 1493/1999). V dnešní době je ale ukazatelem kvality vína lokalita. Víno musí pocházet ze specifického regionu a musí být spojené s jasným geografickým označením nebo apelací. Vína, která nesplňují tuto podmínku, musí nést jiné označení a jsou často chápána jako obyčejná vína, která lze vyrobit kdekoliv na světě za velmi přijatelnou cenu. Tradiční výraz pro vína s chráněným označením původu a vína s chráněným zeměpisným označením musí být používán s odkazem na zeměpisné oblasti. (Povinné uvedení zeměpisných označení pravidel seznamu zeměpisných označení a volitelný údaj o druhu geografické oblasti). Navzdory, anebo možná právě kvůli různému původu významu apelací nedošlo v systému klasifikací apelací pro víno mezi členskými státy Evropské unie k optimální harmonizaci. Jednotlivé státy vyznačují specifické oblasti výroby a určují pravidla, která se

na ně uplatňují. Tato agenda může být spravována ministerskými úřady, poloprofesionálními nebo specifickými organizacemi určenými pouze pro tyto účely. Apelace zpravidla nese jméno oblasti, ve které bylo víno vyprodukováno, nicméně i zde existují jisté výjimky, například Muscadet ve Francii, Chianti v Itálii nebo Vinho verde v Portugalsku. Z historie je evidentní, že apelace se může rozkládat i na území více než jedné oblasti či státního celku. Příkladem může být Cava ve Španělsku a Řecku nebo Tokaj v Maďarsku a na Slovensku.

Prvky popisující terroir jsou složeny z klimatu, půdy, geomorfologie a dalších organismů rostoucích v okolí vinic. Všechny tyto prvky jsou ve většině případů objektivně hodnotitelné, avšak na konečný produkt ve formě vína má zásadní vliv vinař, a to jakým způsobem víno zpracovává a umí tyto prvky podchytit, aby se projeví ve výsledném charakteru vína. Subjektivní hodnocení tak apelační systém VOC má poměrně dobře podchycen, ale pro další rozlišení jakosti vín v rámci jejich terroir v současné době neexistuje systém jejich popisu a evaluace. Stejně tak rozlišení VOC vín v rámci různých stupňů kvality vázaných na prostředí a zpracování.

1.2. Geologie a víno

Když z prvků terroir lehce opomineme klima a organizmy, které ale jistým způsobem mají určitou provázanost s danou problematikou taktéž, tak půda a geomorfologie jsou přímo provázány s geologií. Geomorfologie je dána geologickou stavbou a složením podloží, které nám určuje, kde budou vznikat příkrá údolí, náhorní plošiny, nebo hluboká sedimentační údolí, stejně tak půdy vznikají rozkladem matečných hornin, se kterými jsou přímo spjaty. A jsou to tak přímo prvky, ve kterých je přímo zasazena vinná réva.

Chemické složení půdy ovlivňuje látky, které se prostřednictvím vinné révy mohou dostat až do vína, a projevit se tak v jeho konečném charakteru, ale často opomíjené jsou naopak fyzikální vlastnosti půdy a podloží, které jsou zcela zásadní pro růst rostlin. Mezi ty patří porozita, určující potenciál zadržování a distribuci vody a živin, měrné teplo, barva a struktura.

Pro výraznější kontrast v pozdějším srovnávání dat byly vybrány 4 modelové lokality lišící se zásadně svojí geologií a složením půd, a současně tak, aby v rámci vymezené lokality nedošlo k překročení geologických jednotek. Kromě samotného geologického základu mají výrazný vliv na terroir i organizmy ve formě půdních mikrobiomů (půdního života), které se šíří z míst kulturně

méně zasažené krajiny člověkem, což všechny tyto čtyři lokality splňují, jelikož v těsném sousedství skýtají takovýto druh biotopu, který může mít přímý vliv na samotné vinice. Vzhledem k typologii kořenového systému vinné révy by případné odběry geologických vzorků, a popisy půdních horizontů měli být soustředěny následovně: povrch → 20 cm → 50 cm → 1 m → 2 m.

2. Harmonogram průběhu prací

2.1. Přípravná fáze studie proveditelnosti (2023/2024)

V této fázi budeme definovat a hodnotit možnosti průzkumu. Na základě rešeršních dat a terénní rekognoskace po modelových lokalitách určíme jednotlivou druhovou pestrost a počet průzkumných prací na jednotku plochy, tak aby co nejlépe vystihly geologicko-půdní charakter jednotlivých lokalit bez příliš objemově naddimenzovaného geologického průzkumu. Výsledkem přípravné fáze bude představa o bližší definici metodiky pro vyhlášení apelačního stupně VOC a možných výstupů. V první fázi projektu budou získaná data vycházet z:

- rešeršní práce – souhrn dat ČGS využitelných pro popis jednotlivých modelových území bez nutnosti přímého průzkumu
- terénní práce – rekognoskace modelových lokalit, pořízení fotodokumentace a vytvoření modelů lokalit pomocí UAV, a odběry vzorků. Dále budou terénní práce obsahovat zarážené a vrtané sondy. Vrtané sondy budou odvrtány ruční vibrační soupravou Cobra.

2.2. Projektová fáze

V druhé fázi se bude soustředit na definování a kompilaci návazného projektu, jehož cílem by mělo být vytvoření certifikované metodiky geologických průzkumných prací a postupů pro terroir specifikaci VOC a jeho rozdělení na základě dalších parametrů, pro který bude tato metodika sloužit. Tento následný projekt by měl navázat na předchozí výzkum, kdy už budeme schopni definovat objem a formu geologických prací na plošnou jednotku ve formě plochy v m²/viniční tratě/geologickou jednotku zahrnující území vinohradů, a výstupy pro vinařskou obec.

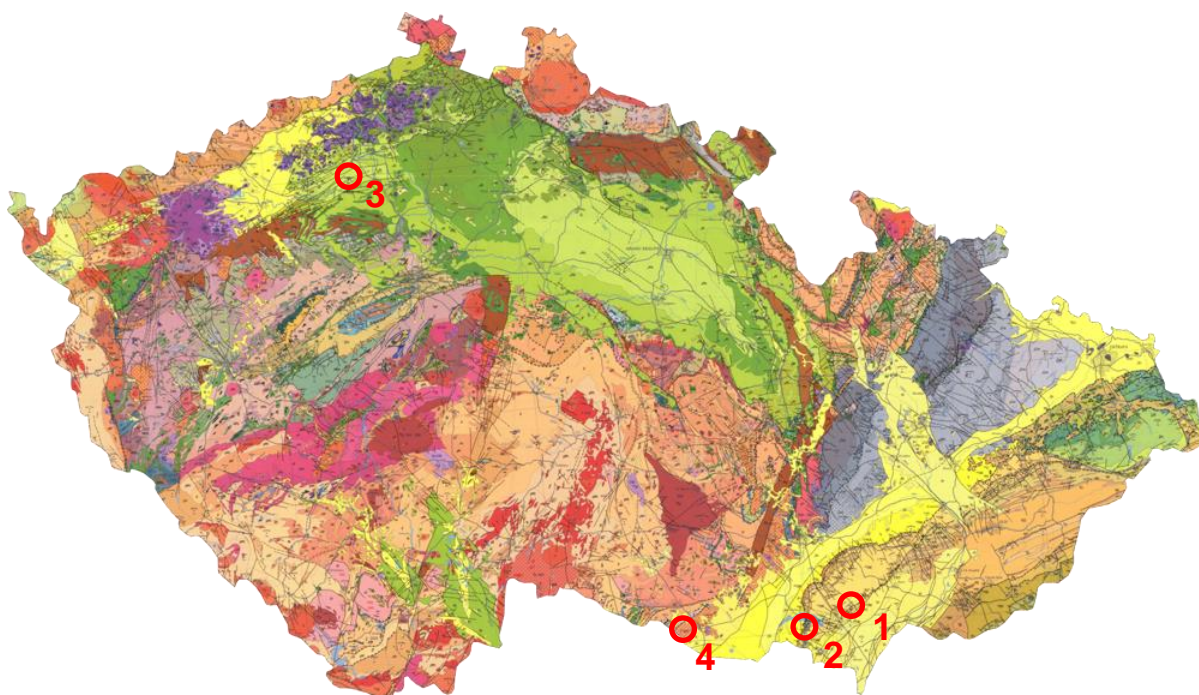
2.3. Implementační fáze

Tato poslední projektová fáze bude již řešit uvedení nedefinované metodiky do praxe na základě poptávky vs. nabídky v návaznosti na jednotlivých oblastech, výsledcích předchozích výsledků a metodiky.

3. Modelové lokality

3.1. Lokalizace modelových lokalit

Modelové lokality Němčičky, Pavlov, Hazmburk a Hnanice jsou situovány v různých geologických poměrech (**obr. 1**), a tudíž i topograficky se nacházejí v různých vinařských oblastech a podoblastech.

Obr. 1: Lokalizace modelových lokalit, Němčičky (1), Pavlov (2), Hazmburk (3), Hnanice (4), (ČGS, 2023)

Lokalita Němčičky je v podoblasti Velkopavlovické a geologicky spadá do flyšového pásma západních karpát. Zde se nachází také lokalita Pavlov patřící do podoblasti Mikulovské, avšak u ní je specifické díky Pálavským vrchům tvořených jurskými vápenci hlavně mohutný kvartérní pokryv spraší, který je pro tuto lokalitu zcela zásadní. Lokalita Hazmburk vinařské podoblasti Litoměřické je spjatá s terciérním vulkanismem a sopečným systémem tvořící české středohoří. Lokalita Hnanice spadá do podoblasti Znojemské, a její geologická složka spadá do proterozoických granitů brunovistulika.

3.2. Němčičky

3.2.1. Úvod

Viniční trať Bočky (**obr. 2**) se nachází cca 900 m severovýchodně od koupaliště v obci Němčičky. Rozloha vymezeného území je 34,4 tis m², kdy šířka je cca 310 m, a délka cca 140 m.

Bočky jsou považovány za nejlepší viniční trať v Němčičkách, byla vysazena pod lesem a navazuje na několik biocenter místního významu a přírodní rezervaci Jesličky s pestrou faunou a flórou. Původní název této trati byl Špigle-Bočky. Špigle-Spiegel, německy zrcadlo dokazovalo to, že dříve se pod trati nacházel rybník, ve kterém se vinice odrážely jako v zrcadle. Bočky jsou boční částí tohoto území.

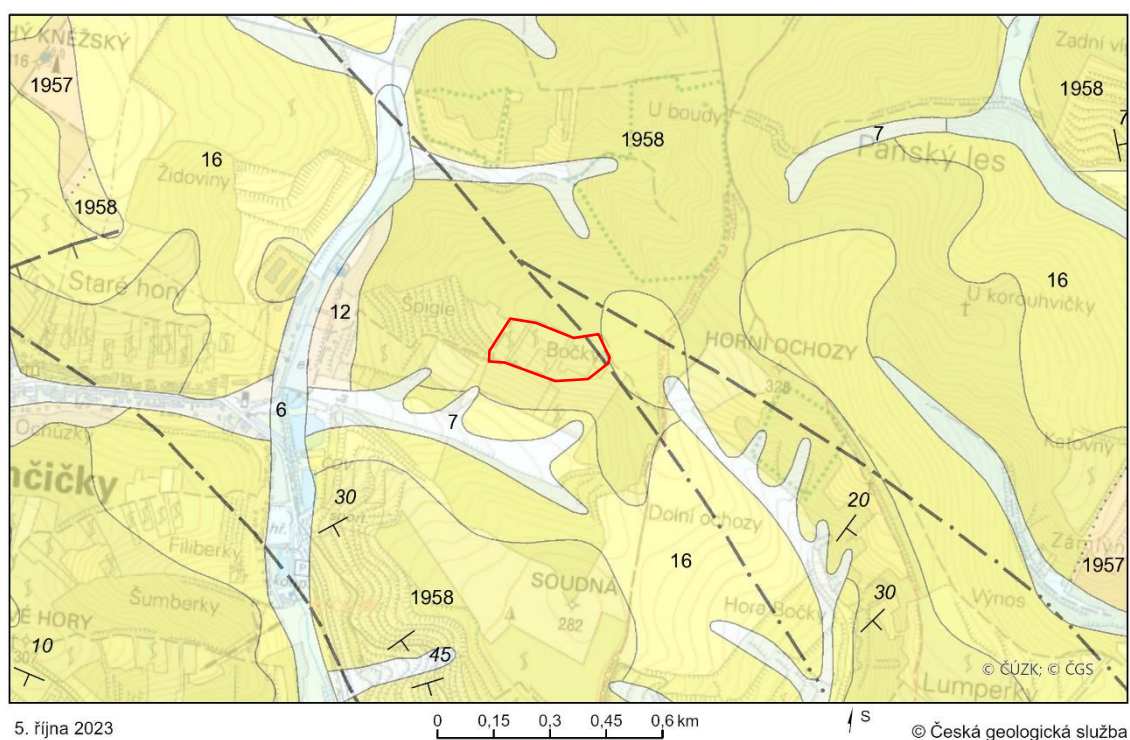
Výsadba současných vinic zde probíhala v letech 1972, 2017, 2018, 2021 a největší zastoupení mají odrůdy frankovka a svatovavřínecké.

Obr. 2: Lokalizace a vymezení viniční trati Bočky (mapy.cz, 2023)

3.2.2. Geologie

Lokalita Němčičky je situovaná v horninách ždánické jednotky vnější skupiny příkrovů flyšového pásma, které je zastoupeno pískovci a slepenci paleogenního až neogenního stáří (**obr. 3**). Převládající úklon vrstev je orientován jihovýchodně v rozmezí 30-50°.

Obr. 3: Geologická situace zájmové lokality Bočky (ČGS, 2023)

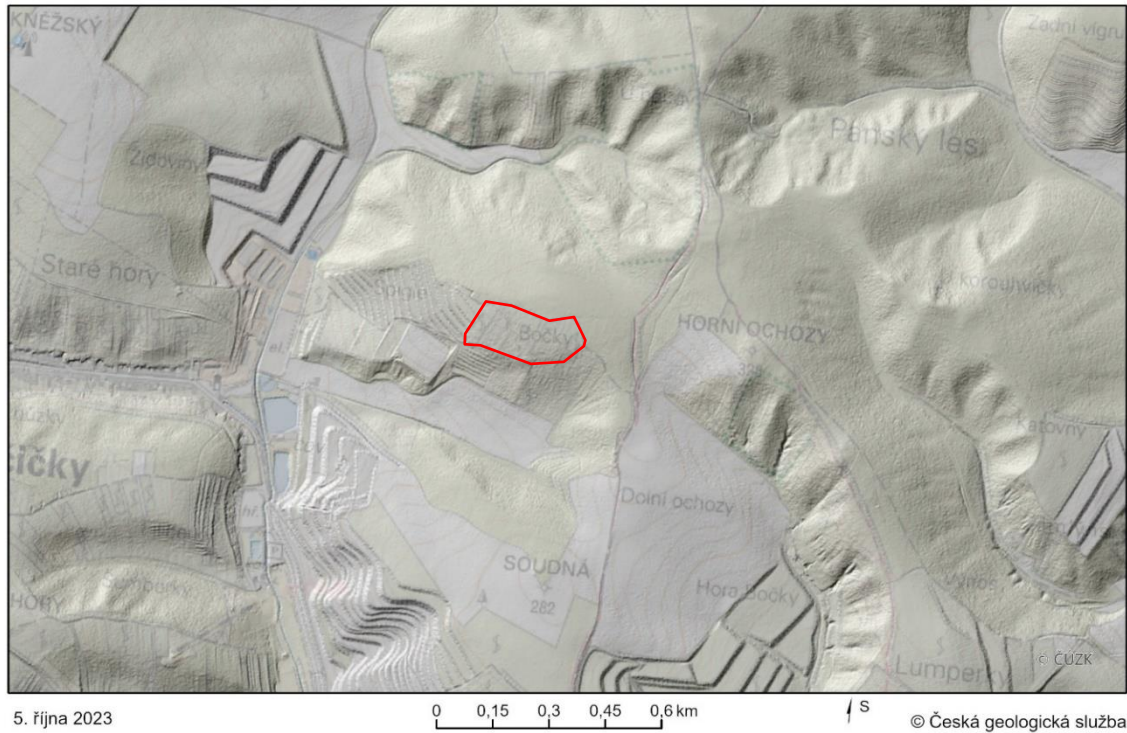
Legenda

KVARTÉR: 6 – nivní sediment, 7 – smíšený sediment, 12 – písčito-hlinitý až hlinito-písčitý sediment, 16 – spraš a sprašová hlína

PALEOGÉN – NEOGÉN: 1958 – pískovec, slepenec, 1957 – jílovec, pískovec

3.2.4. Morfologie

Orientace zájmového území (**obr. 5**) je převážně jihovýchodní až jižní, a sklonitost se pohybuje v rozmezí 1-25°.

Obr. 5: Morfologická situace zájmové lokality Bočky (ČGS, 2023)

3.3. Pavlov

3.3.1. Úvod

Část viniční trať Pod Pálavou (**obr. 6**) se nachází na severozápadním okraji obce Pavlov. Rozloha vymezeného území je 18,7 tis m², kdy šířka je cca 160 m, a délka cca 130 m.

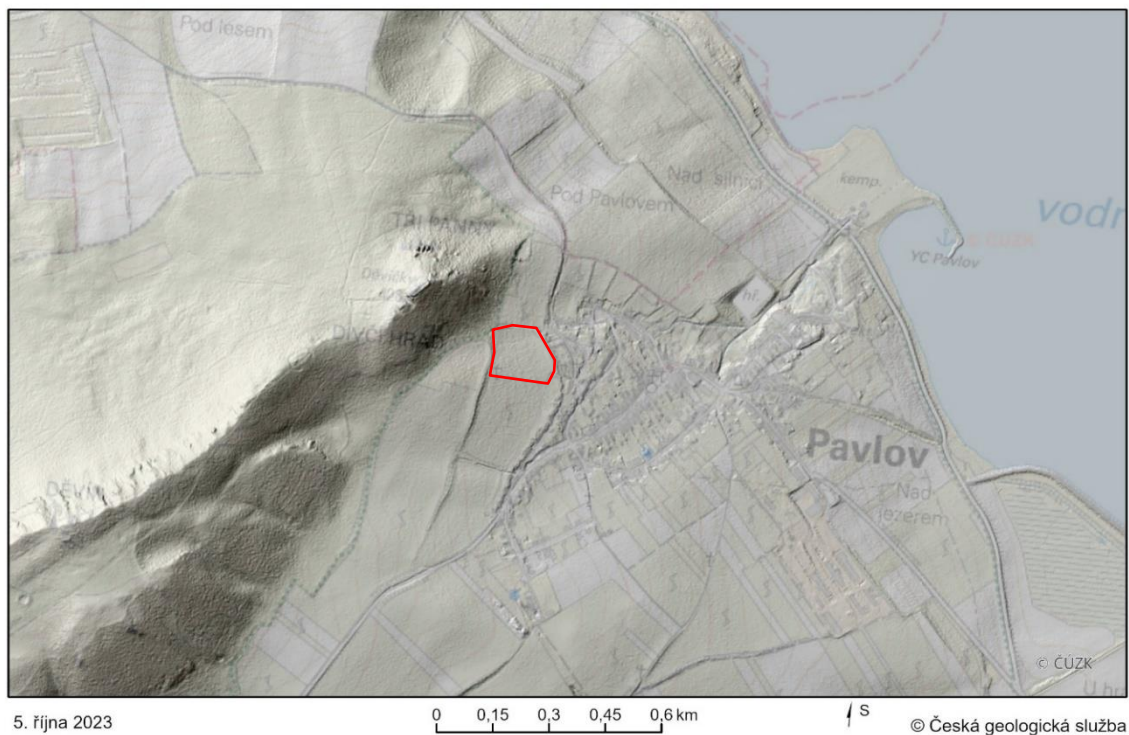
Tato trať se nachází v těsné blízkosti Pálavy na severovýchodní straně, na malém svahu nad Novomlýnskými nádržemi. Orientace této vinice způsobuje okamžité oslunění v ranních hodinách, avšak odpoledne a večer jsou již hrozny před přímým sluncem většinou chráněny. Podmínky, ve kterých tyto hrozny vyžívají, dávají tedy opět předpoklad k výbornému uchování aromatických látek v hroznech, které nejsou dlouhodobě vystavovány ostrému slunci. Nadmořská výška se zde pohybuje od 210 do 260 m.n.m.. Mezi pěstovanými odrůdami je zastoupen ryzlink vlašský, veltlínské zelené, müller thurgau nebo rulandské modré.

Obr. 6: Lokalizace a vymezení viniční tratě Pod Pálavou (mapy.cz, 2023)

3.3.4. Morfologie

Orientace území (**obr. 9**) je převážně severovýchodní až východní, a sklonitost se pohybuje v rozmezí 1-20°.

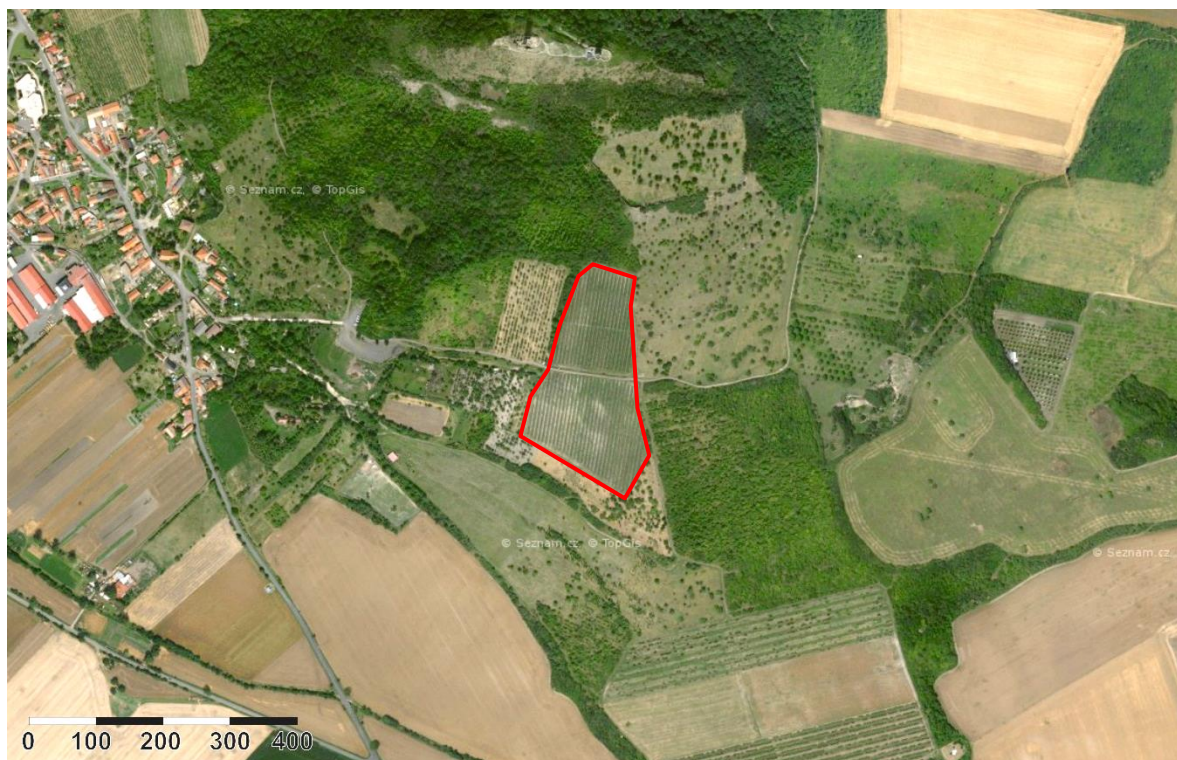
Obr. 9: Morfologická situace zájmové lokality Pavlov (ČGS, 2023)

3.4. Hazmburk

3.4.1. Úvod

Viniční trať Pod Hazmburkem (**obr. 10**) se nachází přibližně 500 m jižně pod vrcholem Hazmburk. Rozloha vymezeného území je 40,3 tis m², kdy šířka je cca 180 m, a délka cca 340 m.

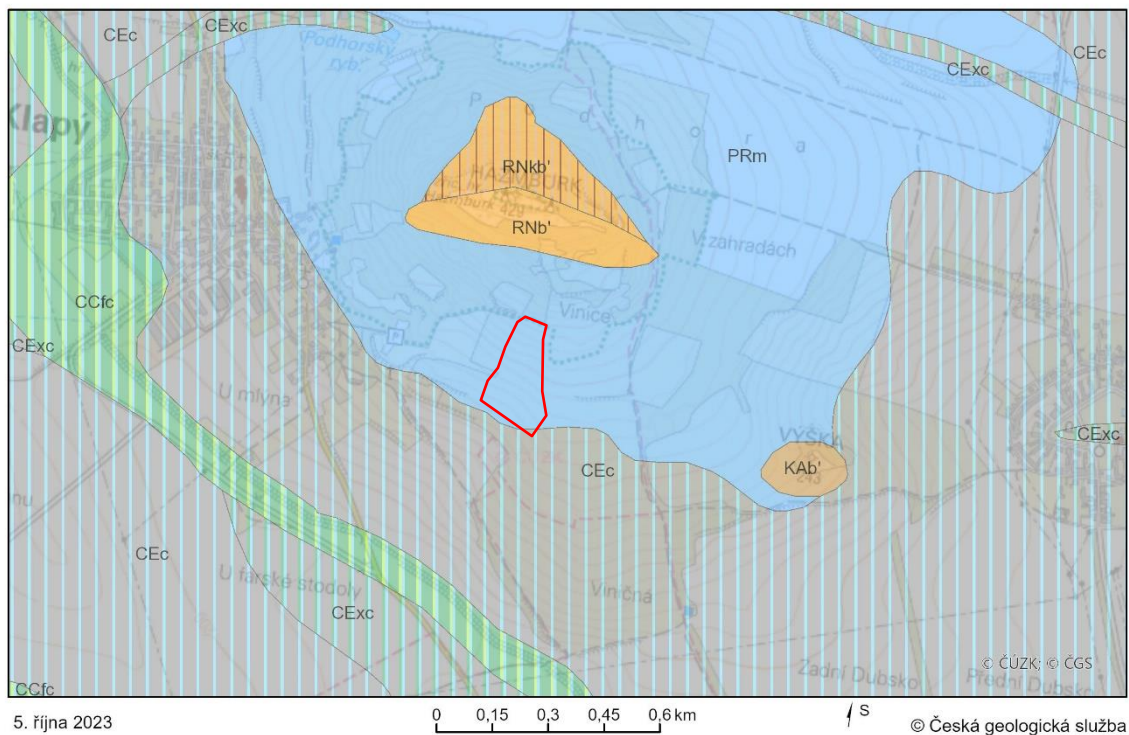
Řádky čtyřhektarové vinice se rozbíhají po jižním úbočí směrem k historickému městu Libochovice. Díky této poloze jsou po celý den zalité sluncem. Podloží pod půlmetrovou vrstvou černozemě tvoří ze 100 % čedičová vyvřelina a na povrch vystupují zaoblené lávové kameny, jež uchovávají teplo. Na vrcholu se tyčí starobylý hrad Hazmburk, který díky svým věžím zdraví návštěvníky kraje už z dálky a řadí se k dominantám Českého středohoří. Vinice je poměrně mladá, ačkoliv patřilo Litoměřicko ke kolébkám českého vinařství, tak k navázání vinařské tradice a obnově vinic došlo až začátkem 21. století. Pěstované odrůdy jsou gewürztraminer a rulandské bílé.

Obr. 10: Lokalizace a vymezení viniční tratě Pod Hazmburkem (mapy.cz, 2023)

3.4.3. Pedologie

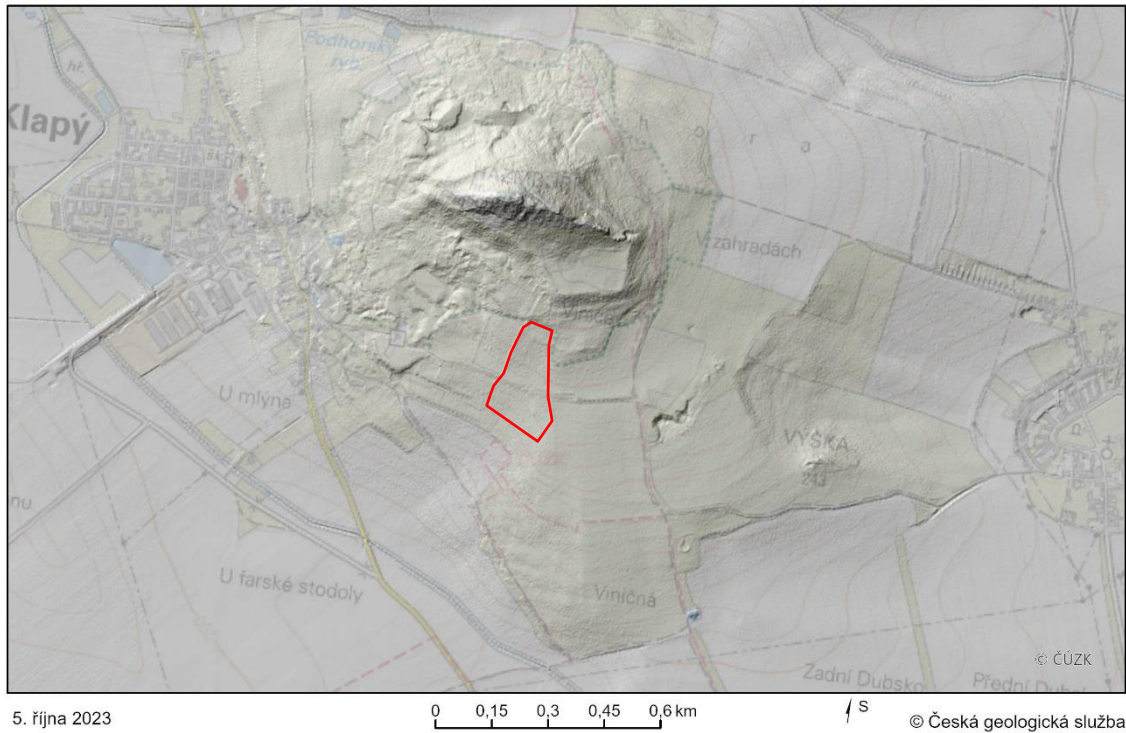
Zastoupení půd (**obr. 12**) je tvořeno hlavně modální pararendzinou (PRm) a částečně i karbonátovou černozemí (CEc).

Obr. 12: Pedologická situace zájmové lokality Hazmburk (ČGS, 2023)

3.4.4. Morfologie

Orientace území (**obr. 13**) je převážně jižní až jihozápadní, a sklonitost se pohybuje v rozmezí 5-23°.

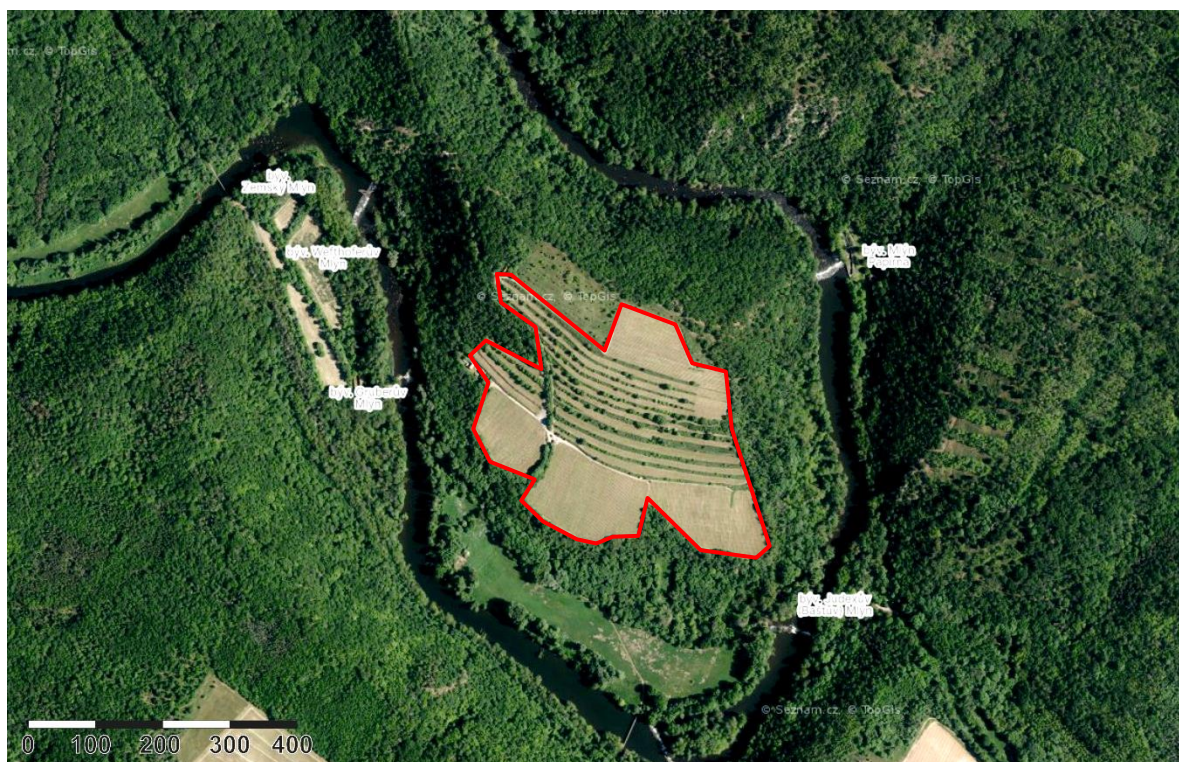
Obr. 13: Morfologická situace zájmové lokality Hazmburk (ČGS, 2023)

3.5. Hnanice

3.5.1. Úvod

Viniční trať Šobes (**obr. 14**) se nachází přibližně 2 000 m severozápadně od obce Hnanice, v meandru řeky Dyje na jejím levém břehu. Rozloha vymezeného území je 112 tis m², a jeho délka činí cca 350 m a šířka 450 m.

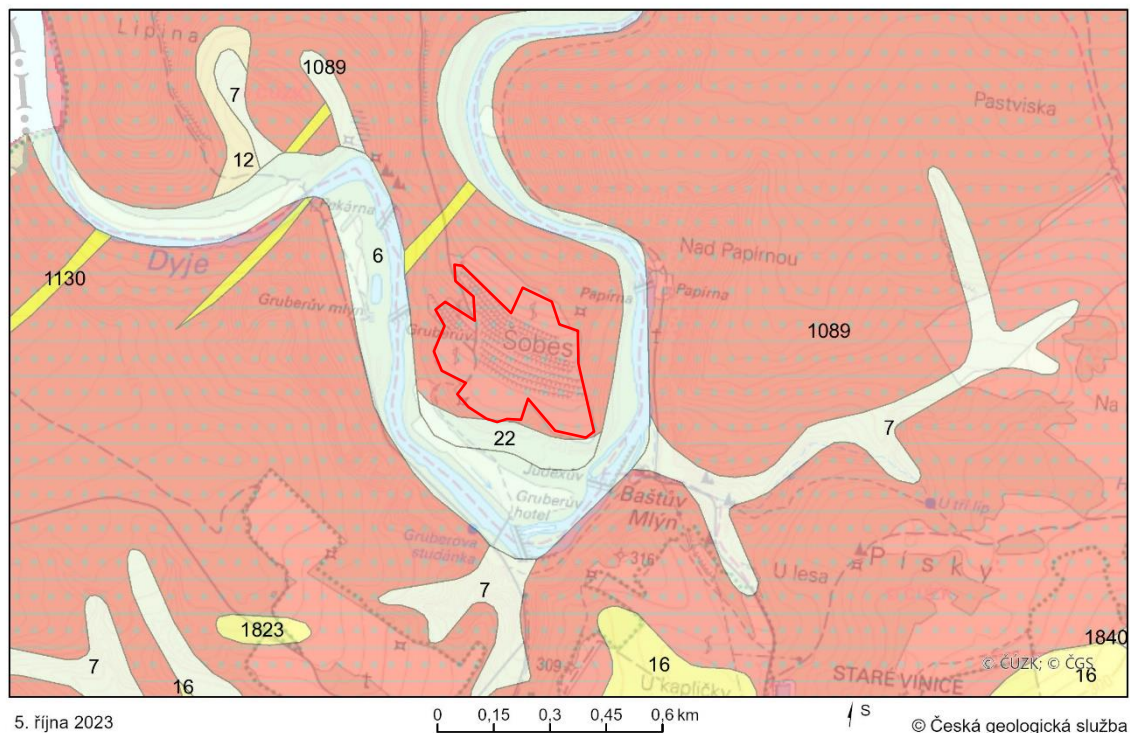
Na úbočí skalního ostrohu v meandru řeky Dyje leží vinice, odborníky řazená mezi deset nejvyšších evropských vinařských poloh. Šobes leží v nižší nadmořské výšce na prosluněném jižním svahu, chráněném ze severozápadu i severovýchodu proti větrům. Již ve Středověku byla lokalita využívána k pěstování vinné révy. Plocha celé viniční trati je přibližně 16 hektarů, vinná réva se pěstuje na ploše asi 11 ha. Daří se zde ryzlinku rýnskému, rulandskému bílému, ale i pálavě či sauvignonu.

Obr. 14: Lokalizace a vymezení viniční tratě Šobes (mapy.cz, 2023)

3.5.2. Geologie

Lokalita Hnanice (**obr. 15**) je situovaná v neoproterozoických horninách brunovistulika, které zastoupeny biotitickým granitem.

Obr. 15: Geologická situace zájmové lokality Šobes (ČGS, 2023)

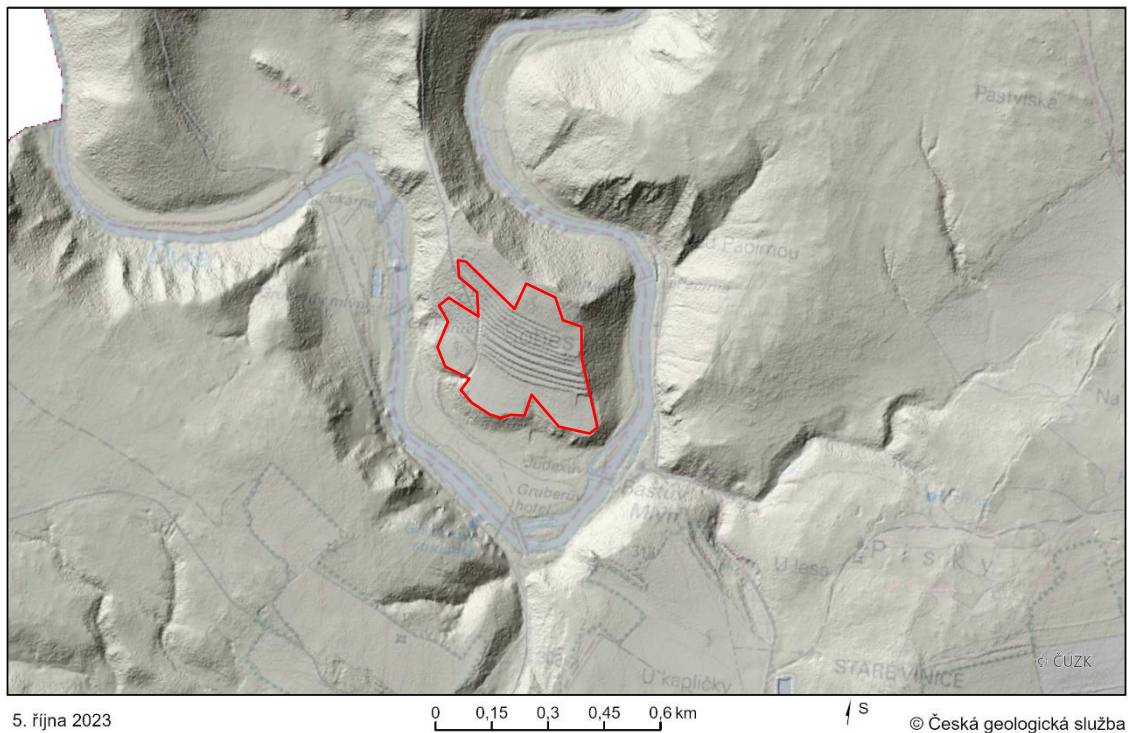
Legenda

KVARTÉR: 6 – nivní sediment, 7 – smíšený sediment, 12 – písčito-hlinitý až hlinito-písčitý sediment, 16 – spraš a sprašová hlína, 22 – písek, štěrk

PROTEROZOIKUM: 1089 – biotitický granit, 1130 – aplit, pegmatit

3.5.4. Morfologie

Orientace území (obr. 17) je převážně jižní až jihozápadní, a sklonitost se územím se pohybuje v rozmezí 1-13°.

Obr. 17: Morfologická situace zájmové lokality Šobes (ČGS, 2023)

4. Definice VOC v zákoně

Zákon č. 321/2004 Sb. o vinohradnictví a vinařství a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o vinohradnictví a vinařství)

§ 23

Víno originální certifikace

(1) Víno originální certifikace lze vyrábět za těchto podmínek:

a) musí být vyrobeno na stejném nebo menším území, než je vinařská oblast,

b) výrobce musí být členem sdružení, které je oprávněné přiznávat označení vína originální certifikace podle tohoto zákona,

c) víno odpovídá alespoň jakostním požadavkům pro jakostní víno podle tohoto zákona,

d) víno splňuje podmínky stanovené v rozhodnutí o povolení přiznávat označení vína originální certifikace; v ostatním musí víno splňovat požadavky stanovené tímto zákonem pro jednotlivé druhy vín.

(2) Povolení přiznávat označení vína originální certifikace (dále jen "povolení") uděluje ministerstvo. Ministerstvo též rozhoduje o žádosti o změnu povolení ve lhůtě podle odstavce 7.

(3) Víno originální certifikace se na etiketě označí slovním údajem "víno originální certifikace" nebo zkratkou "V. O. C.", případně "VOC". Toto označení je oprávněn používat jen výrobce podle odstavce 1 písm. b).

(4) Žádost o povolení může ministerstvu podat sdružení založené podle zvláštního právního předpisu⁶⁴⁾, jehož členy jsou pěstitelé, kteří mají zaregistrovány vinice na území, pro které sdružení žádá povolení, nebo výrobci, kteří budou víno originální certifikace podle povolení vyrábět na území oblasti, ve kterém se nacházejí vinice členů sdružení. Členem sdružení může být i výrobce nakupující vinné hrozny z vinic registrovaných na území uvedeném v žádosti a uvedeném v povolení.

(5) Žádost o povolení obsahuje

a) název a sídlo sdružení,

b) seznam členů sdružení,

c) území, na kterém budou sklizeny vinné hrozny, ze kterých bude víno originální certifikace vyráběno; hrozny révy vinné mohou být pro víno originální certifikace pěstovány pouze v registrovaných vinicích,

d) charakteristiku vlastností vína, které bude uváděno do oběhu jako víno originální certifikace v rozsahu stanoveném prováděcím právním předpisem, a podmínky, za nichž bude toto víno uváděno do oběhu,

e) procesní postup při zařídování vín originální certifikace, včetně stanovení postupu při nesouhlasu člena sdružení se zaříděním vína.

(6) K žádosti o povolení žadatel přiloží

a) výpis z registru nebo evidence sdružení,

b) písemný souhlas všech členů sdružení s návrhem podmínek uvedených v žádosti podle odstavce 5 písm. d),

c) stanovy sdružení, které musí obsahovat tyto podmínky:

1. sdružení přijme každého za člena sdružení za zcela rovných podmínek,

2. každý člen sdružení musí po dobu platnosti povolení splňovat podmínky nutné pro přidělení kódu podle § 16 odst. 12; pokud člen sdružení nebude splňovat podmínky nutné pro přidělení kódu podle § 16 odst. 12, orgány sdružení nejpozději do 30 dnů ode dne, kdy se o této skutečnosti dozví, pozastaví členovi sdružení právo na označování jím vyrobených vín jako vín originální certifikace podle povolení,

3. každý člen sdružení musí plnit podmínky, za nichž sdružení přiznává označení vína originální certifikace svým členům.

(7) Ministerstvo vydá rozhodnutí o žádosti o povolení nejpozději do 1 roku od jejího podání. Každá registrovaná vinice může být uvedena pouze v jediném rozhodnutí o povolení.

(8) V povolení ministerstvo stanoví podmínky, za nichž lze označení vína originální certifikace přiznávat, a podmínky jeho uvádění do oběhu.

(9) Sdružení, kterému bylo uděleno povolení (dále jen "pověřené sdružení") provádí hodnocení a zařídění vína pocházejícího od jeho členů, které má být uváděno do oběhu jako víno originální certifikace. Pověřené sdružení musí při hodnocení a zařídění vína postupovat v souladu s povolením a tímto zákonem. Kopii rozhodnutí o zařídění zasílá pověřené sdružení Ústavu v elektronické podobě.

(10) Ministerstvo zveřejní na svých internetových stránkách označení vína, šarži, zeměpisné údaje původu vína, ročník vína, výrobce vína.

(11) Pověřené sdružení musí Ústavu zdarma předávat informace o zaříděných vínech originální certifikace, zejména za účelem plnění povinností státu vůči Evropské unii.

(12) V případě porušení některé z podmínek stanovených pověřenému sdružení v povolení nebo tímto zákonem, nebo v případě, že sdružení odmítá přijmout nového člena, který splňuje podmínky, za kterých pověřené sdružení

poskytuje označení vína originální certifikace, stanoví ministerstvo lhůtu k jejich odstranění. Pokud nebudou zjištěné nedostatky ve stanovené lhůtě odstraněny, ministerstvo povolení odejme.

(13) Víno originální certifikace se nezatřídí podle § 26. Víno originální certifikace podléhá doзору podle tohoto zákona.

(14) Prováděcí právní předpis stanoví rozsah charakteristiky vlastností vína uváděné v žádosti. Vzor žádosti o povolení zveřejní ministerstvo na svých internetových stránkách.

5. Způsob řešení projektu a jeho zabezpečení

- Projekt bude soutěžen na základě podaných grantových výzev Ministerstva zemědělství České republiky, nebo Technické agentury České republiky programu Zéta
- Projekt počítá spoluprací se Svazem vinařů české republiky, vinaři dotčených území a Zemědělským Ústavem Mendelovy Univerzity v Brně